

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. kovo 9 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Gražinos Davidonienės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja), Donato Šemo ir Jūratės Varanaukaitės, teismo posėdyje kasacinio rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal ieškovo L. P. ir Z. P. kasacinį skundą dėl Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. gegužės 26 d. sprendimo peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovo L. P. ir Z. P. ieškinį atsakovei žemės ūkio kooperatyvui „Kulvos žemė“ dėl žemės ūkio kooperatyvo „Kulvos žemė“ valdybos sprendimo pripažinti negaliojančiu, trečiųjų asmenys J. R. K., J. V. V. V.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

- Kasacinėje byloje sprendžiama dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių žemės ūkio kooperatyvo valdybos teisę spręsti dėl naujų narių priėmimo, aiškinimo ir taikymo.
- Ieškovai prašė teismo pripažinti negaliojančiu žemės ūkio kooperatyvo „Kulvos žemė“ (toliau – ŽŪK „Kulvos žemė“, kooperatyvas) 2021 m. balandžio 16 d. valdybos sprendimą, kuriuo nutarta nepriimti ieškovo į kooperatyvo narius.
- Ieškovai nurodė, kad 2021 m. kovo 16 d. ieškovas ir J. R. K. bei ieškovė ir J. V. sudarė pajų pirkimo–pardavimo sutartis. Ieškovai pardavėjams pervedė kainos dalį – atitinkamai 6000 Eur ir 3500 Eur. Likusi pajų kainos dalis turėjo būti sumokėta per 10 darbo dienų nuo to momento, kai pirkėjai gaus patvirtinimą, kad yra įtraukti į kooperatyvo narius ir kaip nariai yra registruoti Juridinių asmenų registre. 2021 m. kovo 18 d. ieškovai pateikė kooperatyvui prašymus priimti į jo narius. Po 2021 m. kovo 26 d. įvykusio susitikimo su kooperatyvo vadovu ir valdybos pirmininku jiems nebuvo nurodyta, kokią dar informaciją reikia pateikti ir ar yra kliūčių jiems tapti kooperatyvo nariais. 2021 m. balandžio 6 d. ieškovai gavo pranešimus, kad jų prašymai nesvarstyti dėl nesumokėto stojamojo mokesčio. Ieškovai iš karto sumokėjo šį mokestį ir minimalų pajinį įnašą. 2021 m. balandžio 21 d. ieškovas informuotas, kad 2021 m. balandžio 16 d. posėdyje atsakovo valdyba nutarė nepriimti ieškovo į kooperatyvo narius. Ieškovų manymu, toks sprendimas prieštarauja Kooperatyvo įstatų (toliau – ir Įstatai) 6 straipsnio 1–2 dalims, Lietuvos Respublikos kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) įstatymo (toliau – ir KBKĮ) 16 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 13 straipsnio 5 daliai. Skundžiamu sprendimu ieškovai nepriimti į narius dėl neatitikties reikalavimams, kurie įstatuose neįtvirtinti.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

- Kauno apylinkės teismas 2022 m. vasario 21 d. sprendimu ieškinį patenkino – pripažino negaliojančiu ŽŪK „Kulvos žemė“ valdybos 2021 m. balandžio 16 d. sprendimą, kuriuo nutarta nepriimti ieškovo į kooperatyvo narius.
- Teismas nustatė, kad 2020 m. liepos 14 d. pranešimais ŽŪK „Kulvos žemė“ valdybai, administracijai, kooperatyvo nariams J. R. K. ir J. V. pranešė apie ketinimą perleisti pajus už 18 000 Eur ir 11 000 Eur, nurodė, kad įėjus per 1 mėnesį nė vienas pajaus neįsigis, ketina pajus perleisti trečiajam asmeniui. 2021 m. kovo 16 d. pajų pirkimo–pardavimo sutartinis ieškovas iš J. R. K. nupirko pajų už 18 000 Eur, o ieškovė – iš J. V. už 11 000 Eur. Sumokėjo kainos dalį, atitinkamai 6000 Eur ir 3500 Eur, o likusi kainos dalis turėjo būti sumokėta per 10 dienų nuo to momento, kai pirkėjai gaus patvirtinimą, jog yra įtraukti į kooperatyvo narius ir kaip kooperatyvo nariai registruoti Juridinių asmenų registre. 2021 m. kovo 18 d. ieškovai padavė pareiškimus dėl jų priėmimo į kooperatyvo narius, prie prašymų pridėjo pažymėjimus apie jų kaip ūkininkų įregistravimą, pažymas apie 2020 metų pajamas. 2021 m. kovo 26 d. pareiškimu ieškovai patvirtino, kad yra susipažinę su kooperatyvo įstatais ir turintėmis prievoles, jiems pateikta 2019 m. kooperatyvo balanso kopija. 2021 m. balandžio 16 d. kooperatyvo valdybos posėdyje protokolu nutarta nepriimti ieškovo į kooperatyvo narius, motyvuojant tuo, kad: kooperatyvas buvo kuriamas Kulvos seniūnijai, sujungiant smulkius ūkininkus, besiprašantys į narius asmenys yra stambūs ūkininkai, veiklą vykdančius kitoje seniūnijoje; kooperatyvo sandėlių pajėgumai būtų per maži, kad galėtų priimti jų grūdus; tik valdybos nariai turi teisę priimti išimtinai nuo jų valios priklausantį sprendimą, priimti naujus narius; dauguma kooperatyvo narių yra išreikšę savo nuomonę nepriimti ieškovo į kooperatyvo narius. Teismas nustatė, kad kooperatyvo nariai yra asmenys, gyvenantys ir Jonavoje, ir Žemųjų seniūnijoje; vienas iš narių yra ir kito žemės ūkio kooperatyvo narys. Kauno apskrities vyriausiojo policijos komisariato 2021 m. birželio 2 d. nutarimu ir Jonavos rajono policijos komisariato vyriausiojo tyrėjo nutarimu atsisakyta pradėti ikiteisminį tyrimą pagal 2021 m. gegužės 24 d. kooperatyvo vadovo pareikšimą bei kooperatyvo narių skundus dėl patiriamų spaudimo ir netiesioginio grasinimo.
- Teismas nurodė, kad ieškinį dėl juridinių asmenų organų sprendimų pripažinimo negaliojančiais gali reikšti juridinio asmens kreditoriai, juridinio asmens dalys arba kiti įstatymuose nustatyti asmenys. Teismas nusprendė, kad ieškovai turi teisę skųsti minėtą valdybos sprendimą.
- Teismas nurodė, kad, vadovaujantis KBKĮ 8 straipsnio 2 dalimi, asmuo, norintis tapti kooperatinės bendrovės nariu, privalo pateikti prašymą. Prašymas svarstomas ir asmuo į kooperatinės bendrovės narius priimamas kooperatinės bendrovės įstatuose nustatytomis sąlygomis ir tvarka, jei jis įmokėjo stojamąjį mokestį ir jo pajinį įnašą suma yra ne mažesnė už minimalų pajaus dydį. Jei asmuo į kooperatinės bendrovės narius nepriimamas, įmokėti stojamasis mokestis ir pajinis įnašas grąžinami įstatuose nustatyta tvarka ir terminais, bet ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo sprendimo priėmimo. KBKĮ 13 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad kooperatyvo nariai turi teisę disponuoti savo pajais ir jiems priklausancia turtu dalimi. Teismas atkreipė dėmesį, kad kooperatyvo nariai J. R. K. ir J. V. pasistatė savo pajus pirmenybės tvarka turintiems teisę pirkti kooperatyvo nariams, valdybai, vadovui.
- Teismas nustatė, kad, pagal ŽŪK „Kulvos žemė“ įstatų 6 straipsnio 1 dalį, asmuo, norintis tapti kooperatyvo nariu, privalo pateikti prašymą. Prašymą gali pateikti asmenys, kurių metinė produkcijos apyvarta yra ne mažesnė nei 1000 Eur. Prašymas svarstomas ir asmuo į kooperatyvo narius priimamas, jei jis įmokėjo stojamąjį mokestį ir pajinį įnašą (Įstatų 12 straipsnio 4, 7 dalys). Asmuo, norintis tapti kooperatyvo nariu, turi teisę susipažinti su kooperatyvo turinčiomis prievoles ir privalo susipažinti su kooperatyvo įstatais. Asmuo turi raštu patvirtinti, kad susipažino su įstatais ir turinčiomis prievoles. Be tokio patvirtinimo prašymas nesvarstomas (Įstatų 6 straipsnio 2 dalis). Kooperatyvo valdyba priima sprendimus dėl priėmimo į kooperatyvo narius bei narystės, perleidus pajų kitam asmeniui ar išstojus iš narių, pasibaigimo (Įstatų 14 straipsnio 1.2.13.2 punktą). Kooperatyvo nariai gali būti fiziniai ir (arba) juridiniai asmenys ir atitinkantis kooperatyvo tikslus, besiverčiantys grūdų ir kitų žemės ūkio produktų auginimu, perdirbimu ir prekyba, ir kurių pajamos iš žemės ūkio veiklos sudaro daugiau kaip 50 procentų visų gautų pajamų. Kai keli asmenys veda bendrą ūkį kooperatyvo narių gali tapti vienas iš jų (Įstatų 5 straipsnio 1 dalis). Kooperatyvo narys negali būti kitos, tokios pačios rūšies paslaugas teikiančios įmonės, vienijančios javų ir žemės ūkio produktų augintojus, perdirbėjus ir prekybininkus, nariu (Įstatų 5 straipsnio 2 dalis). Kooperatyvo narys turi teisę perleisti jam priklausantį balsavimo teisę kitam kooperatyvo nariui (narių atstovui) ar trečiajam asmeniui įstatuose nustatyta tvarka (Įstatų 10 straipsnio 1.4 punktą), disponuoti pajumi visuotinio narių susirinkimo patvirtinta tvarka, nepažeidžiamas KBKĮ ir kitų įstatymų (Įstatų 10 straipsnio 1.5 punktą). Kooperatyvo nario narystė kooperatyve pasibaigia valdybai priėmus sprendimą dėl asmens, įsigijusio perleidžiamą pajų, priėmimo į kooperatyvo narius (Įstatų 8 straipsnio 4 dalis).
- Įvertinę įstatų nuostatas, teismas nusprendė, kad ieškovai, nusipirkę pajus iš trečiųjų asmenų, nepažeidė įstatų ir KBKĮ reikalavimų. Priešingai, įvykdė įstatų keliamus reikalavimus (susipažino su įstatais, turinčiomis prievoles, sumokėjo stojamąjį mokestį, nėra kito tą pačią veiklą vykdančio kooperatyvo nariai, turi minimalų pajaus dydį, jų metinė produkcijos apyvarta siekia daugiau kaip 1000 Eur), todėl pagrįstai tikėjosi būti priimti į kooperatyvo narius.
- Teismas nurodė, kad atsakovas remiasi valdybos narių teisę nepriimti ieškovo į kooperatyvo narius, tačiau pabrėžė, kad tokia teisė nenustatyta Įstatuose, tačiau KBKĮ įtvirtinta visuotinio narių susirinkimo teisę nepriimti naujų narių į kooperatyvą.
- Teismas pripažino pagrįstais atsakovo argumentus, kad trečioji asmenys, perleidę ieškovams savo pajus, ir ieškovai, nupirkę šiuos iš trečiųjų asmenų, pažeidė įstatus ar KBKĮ. Teismas pabrėžė, kad kooperatyvo nariai gali laisvai disponuoti savo pajumi ir baigti savo narystę kooperatyve perleidę pajų kitam asmeniui. Trečioji asmenys laikėsi šankstines savo pajų stilymo parduoti kitiems kooperatyvo nariams tvarkos, o niekam nesutikus pirkti pajų už nurodytą kainą, pardavė juos ieškovams.
- Teismas nustatė, kad tikrieji ieškovo nepriėmimo į kooperatyvo narius motyvai nutarine nenurodyti. Atsakovo valdybos nariai, valdybos pirmininkas ir kooperatyvo vadovas, byloje apklausti liudytojai nurodė kitus ieškovo nepriėmimo į kooperatyvo narius argumentus, vadovavosi kitomis taisyklėmis ir asmeninėmis nuostatomis.
- Teismas nurodė, kad Įstatuose neįtvirtinta, jog ŽŪB „Kulvos žemė“ įkurtas vieniant tik smulkius ūkininkus, ieškovo naudo kooperatyvui nesvarstyta, jie nepakviesti į valdybos 2021 m. balandžio 16 d. susirinkimą, kuriame visus rūpimus klausimus galima buvo aptarti su ieškovais. Teismas padarė išvadą, kad nuo pat ieškovo prašymo priimti juos į narius pateikimo buvo laikomasi šankstines nuostatos jų į kooperatyvo narius nepriimti. Įvertinęs tai, kad kooperatyvas jungia ne tik Kulvos seniūnijos gyventojus, teismas padarė išvadą, kad ieškovo nepriėmimas dėl to, kad jie nėra Kulvos seniūnijos ūkininkai, yra nepagrįstas. Teismas nustatė, kad kooperatyvas nėra uždaras, nėra įkurtas tik Kulvos seniūnijos gyventojams ar smulkesiems ūkininkams, ypačių reikalavimų juo nariams nėra kelama.
- Teismas pabrėžė, kad atsakovas išimtinę valdybos narių teisę nepriimti ieškovo į narius grindė daugumos kooperatyvo narių pareiškimu išreikšta valia dėl ieškovo nepriėmimo į kooperatyvo narius. Teismas nurodė, kad atsakovo argumentai, jog dauguma kooperatyvo narių ir valdybos narių buvo grūdėję, kad ieškovai ketina pakeisti valdybos narius, neįrodyti. Kooperatyvo nariai balsuodami gali turėti tik vieną balsą, nepaisant pajaus dydžio.
- Teismas nesivadovavo kasacinio teismo nutartimi, priimta civilinėje byloje Nr. e3-3-464-611/2016, nurodęs, kad dėl nepanašios aplinkybių ji nėra laikytina precedentu nagrinėjamai bylai.
- Teismas pažymėjo, kad atsakovo įstatuose, KBKĮ nenurodyta, kokių pagrindų asmens, prašančio priimti jį į kooperatinės bendrovės narius, prašymas dėl narystės suteikimo gali būti atmetamas. Teismas nesutiko su atsakovo argumentais, kad teisę priimti į kooperatinės bendrovės narius yra šios bendrovės organų prerogatyva. Teismas nusprendė, kad KBKĮ įtvirtintas kooperatinių bendrovių specifinis statusas nereiškia, kad atsisakyti priimti į narius galima bet kurio pagrindu, ir konstatavo, kad valdybos sprendime ieškovams nurodyti motyvai skiriasi nuo tikrųjų.
- Įvertinęs nurodytas aplinkybes, teismas padarė išvadą, kad sprendimas dėl narystės ieškovams nesuteikimo neįtvirtintas atsakovo įstatuose, prieštarauja juridinio asmens steigimo dokumentams, jo tikslams ir sąžiningumo principui (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 2.82 straipsnio 4 dalis).
- Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą pagal atsakovo apeliacinį skundą, 2022 m. gegužės 26 d. sprendimu panaikino Kauno apylinkės teismo 2022 m. vasario 21 d. sprendimą ir priėmė naują sprendimą – ieškinį atmetė.
- Teisėjų kolegija nusprendė, kad pirmosios instancijos teismas nepagrįstai nesivadovavo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. lapkričio 10 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-464-611/2016 pateiktais išaiškinimais. Kolegija nurodė, kad nagrinėjamos bylos ir kasacinio teismo nurodytos civilinės bylos aplinkybės nėra visiškai identiškos, tačiau nėra tiek skirtingos, kad būtų galima nesivadovoti kasacinio teismo nutartyje pateiktais išaiškinimais. Kolegija pabrėžė, kad abiem atvejais šalių ginčas buvo tiesiogiai susijęs su KBKĮ normų, reglamentuojančių kooperatinių bendrovių narių priėmimo taisyklės, aiškinimu, dėl kurių kasacinis teismas apibendrinė ir suformulavo teisės normos aiškinimo ir taikymo taisyklę. Apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad nagrinėjamoje byloje turi būti vadovaujamasi nurodytoje nutartyje suformuluotais kasacinio teismo išaiškinimais.
- Kolegija vadovavosi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. lapkričio 10 d. nutarties, priimtos civilinėje byloje Nr. 3K-3-464-611/2016, 37 punkte pateiktu išaiškinimu: „<...> nei KSB „Asoleta“ įstatuose, nei įstatyme nenurodyta, kokių pagrindų asmens, prašančio priimti jį į kooperatinės bendrovės narius, prašymas dėl narystės suteikimo gali būti atmetamas. Tai suponuoja išvadą, kad teisę priimti į kooperatinės bendrovės narius yra šios bendrovės organų prerogatyva. Todėl, nepriklausomai nuo teismo pagrindo, kuriuo pajus yra vadamoms nuosavybės teisė (bendrosios jungtinės nuosavybės teisė ar nuosavybės teisė, paveldėjus turtą), asmens, siekiančio tapti kooperatinės bendrovės nariu, prašymo išspręsdamas priklauso nuo kooperatinės bendrovės organų valios priimti ar nepriimti šį asmenį į kooperatinės bendrovės narius. Tokį aiškinimą patvirtina ir Kooperatinių bendrovių įstatyme įtvirtintas kooperatinių bendrovių specifinis statusas. Todėl atsakovo įstatų nurodyta tvarka priimtas sprendimas dėl narystės ieškovei nesuteikimo gali būti panaikintas tik nustatius jo akivaizdų prieštaravimą imperatyviosioms teisės normoms, juridinio asmens steigimo dokumentams ar protingumo, sąžiningumo principui (CK 2.82 straipsnio 4 dalis).“
- Teisėjų kolegija nesutiko su pirmosios instancijos teismo išvada, kad KBKĮ įtvirtintas kooperatinių bendrovių specifinis statusas nereiškia, jog atsisakyti priimti į narius galima bet kurio pagrindu. Kolegija konstatavo, kad ŽŪK „Kulvos žemė“ įstatuose nesant nustatytų pagrindų, kuriems egzistuojant prašymas dėl narystės kooperatyve gali būti atmetamas, būtent ŽŪK „Kulvos žemė“ valdybai priklausė išimtinė teisė spręsti dėl ieškovo prašymo priimti į kooperatyvą patenkimo (Įstatų 1.2.13.2 straipsnis).
- Teisėjų kolegija nesutiko su ieškovo argumentais, kad skundžiamas sprendimas prieštarauja įstatams bei KBKĮ 13 straipsnio 5 daliai, kadangi ieškovai, įvykdę KBKĮ įstatuose įtvirtintus reikalavimus asmenims, norintiems tapti kooperatyvo nariais, turėjo būti priimti į kooperatyvo narius, nepriklausomai nuo kooperatyvo valdybos valios. Kolegija pažymėjo, kad, sistemškai vertinant KBKĮ 13 straipsnio 5 dalies nuostatas su tuo paties įstatymo 8 straipsnio 2 dalies nuostatomis, darytina išvada, kad ketinancio įsigyti pajų asmens prašymo priimti į kooperatyvo narius pateikimas savaime nereiškia, kad kooperatinės bendrovės organai neturi teisės nuspręsti tokio prašymo netenkinti. Ta aplinkybė, jog ieškovai įvykdė atsakovo įstatuose reikalavimus asmeniui, pagedaujantiems tapti kooperatyvo nariu, teisėjų kolegijos vertinimu, sudarė prielaidas atsakovo valdybai svarstyti ieškovo prašymus dėl narystės kooperatyve. Tai, kad buvo nuspręsta atsisakyti priimti ieškovo į kooperatyvą, nereiškia, jog buvo pažeista KBKĮ 13 straipsnio 5 dalis ir (ar) atsakovo steigimo dokumentai (įstatai). Ieškovai kitais aspektais neprovedė ginčijamo sprendimo turinio ir (ar) esminių kooperatyvo valdybos sprendimo priėmimo taisyklių (procedūrinių normų) neatitiktį imperatyviosioms teisės normoms, juridinio asmens steigimo dokumentams.
- Teisėjų kolegija nepagrįstai pripažino pirmosios instancijos teismo išvadą, kad Įstatuose valdybai nėra įtvirtinta teisė atsisakyti priimti naujus narius. Įstatų 6 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kokiais terminais valdyba privalo apsvaistyti naujo nario priėmimo klausimą ir priimti sprendimą. Priėmus arba atsisakius priimti į kooperatyvą naują narį, jam per 5 dienas raštu pranešama apie valdybos sprendimą. Įstatų 6 straipsnio 5 dalyje įtvirtinta, kad tuo atveju, kai asmuo į kooperatyvo narius nepriimamas, įmokėtas stojamasis mokestis ir pajinis įnašas grąžinami. Aiškindamas atsakovo įstatų 6 straipsnį, pasitelkdamas lingvistinį ir sisteminį metodus, apeliacinės instancijos teismas padarė išvadą, kad atsakovo valdyba turi teisę nuspręsti priimti naują narį į kooperatyvą ar atsisakyti jį priimti.

24. Teisėjų kolegija sutiko su pirmosios instancijos teismo argumentais, kad kooperatyvo nariai gali laisvai disponuoti savo pajumi ir baigti savo narystę kooperatyve perleidę pajų kitam asmeniui, todėl tretieji asmenys, perleidę ieškovams savo pajus, ir ieškovai, nupirkę iš trečiųjų asmenų pajus, nepažeidė Įstatų ar KBKĮ. Kolegija pažymėjo, kad įsigijęs pajų asmuo automatiškai netampa kooperatyvo, kurio pajų įsigijo, nariu (KBKĮ 13 straipsnio 5 dalis, 8 straipsnio 2 dalis). Įvertinus nurodytas aplinkybes, teisėjų kolegija nusprendė, kad ginčijamas atsakovo sprendimas negali būti pripažintas pažeidžiančiu imperatyvias teisės normas ar prieštaraujančiu ŽŪK „Kulvos žemė“ įstatams.
25. Pasisakant dėl kooperatyvo valdybos sprendimo atitikties sąžiningumo ir protinio principams, kolegija vadovavosi kasacinio teismo praktika, kurioje nurodyta, kad, sprendžiant dėl juridinio asmens organų sprendinių negaliojimo dėl jų prieštaravimo protinumo ir sąžiningumo principams, sąžiningumo principas patvirtintas tuo aspektu, ar priimamas sprendimų juridinio asmens organas veikė gera valia (lot. *bona fide*), o protinio principas – ar juridinio asmens organų sprendimas buvo pakankamai pagrįstas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. gegužės 18 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-234-469/2017](#)). Kolegija pabrėžė, kad civilinėje teisėje galioja sąžiningumo prezumpcija, kuri reiškia, kad kiekvienas asmuo laikomas sąžiningu, jeigu neįrodyta kitaip. Todėl pagal įrodinėjimo naštos pasiskirstymo principą (lot. *affirmanti incumbit probatio*) nagrinėjamoje byloje atsakovo nesąžiningumo likto pagrindimo pareiga teko ieškovams.
26. Teisėjų kolegija nesutiko su ieškovo argumentais, kad skundžiamas sprendimas neatitinka sąžiningumo, protinioumo reikalavimų, kadangi jo priėmimą nulėmė asmeniniai į priėmusių asmenų motyvai (pavydas pajų pardavėjams), siekis užkirsti kelią pajų pardavėjams teisėtai gauti pajamų už jiems priklausančią turtą, sprendimas motyvuotas melagingomis aplinkybėmis, neatitiktis realus ieškovo prašymų priimti į narius vertinimo procesas. Kolegija pažymėjo, kad argumentas, susijęs su ginčijamą sprendimą priėmusių asmenų motyvu (pavydu pajų pardavėjams), laikytinas deklaratyviu, nepagrįstu objektyviais byloje esančiais duomenimis. Teisėjų kolegija atkreipė dėmesį, kad kooperatyvo įstatuose nėra detalizuota prašymo priimti į kooperatyvą narius nagrinėjimo procedūra. Vadinais, kooperatyvo valdyba ieškovo prašymus galėjo nagrinėti bei vertinti neformalizuota darbo tvarka, tai nagrinėjimu atveju ir buvo padaryta. Atsižvelgdamas į nurodytas aplinkybes, kolegija pripažino nepagrįstą pirmosios instancijos teismo išvadą, kad nuo pat ieškovo prašymo priimti juos į narius pateikimo buvo laikomasi išankstinės nuostatos jų į kooperatyvą narius neįimti.
27. Kolegija nurodė, kad bylos nagrinėjimo metu atsakovas atskleidė informaciją, jog vienas iš ginčo sprendimo priėmimo motyvų buvo siekis išvengti kooperatyvui nenaudingų tikėtinų ieškovo tikslų (perimti kooperatyvo valdymą) įgyvendinimo. Teisėjų kolegija, įvertinus byloje esančių duomenų visumą, nusprendė, kad tiek aptartas bylos nagrinėjimo metu atskleistas ginčo sprendimo priėmimo motyvas, tiek ir ginčijamame kooperatyvo valdybos sprendime tiesiogiai išdėstyti sprendimo priėmimo motyvai leidžia padaryti išvadą, kad kooperatyvo valdybos sprendimas buvo pakankamai pagrįstas, o šį sprendimą priimdama žemės ūkio kooperatyvo valdyba veikė gera valia.
28. Kolegija atkreipė dėmesį, kad nagrinėjamoje byloje reikšmingai aplinkybė yra ta, jog ginčijamas kooperatyvo valdybos sprendimas atitiko tikrąjį daugumos narių valią nepriimti ieškovo į kooperatyvą narius. Tokią valią kooperatyvo narių daugumą šreškė 2021 m. kovo 25 d. kooperatyvo valdybai pateiktą pareiškimą. Kolegija padarė išvadą, kad, priimant ginčijamą sprendimą, buvo vadovautasi aktyvaus narių dalyvavimo priimant sprendimus dėl kooperatyvo valdymo principu, buvo veikiamas kooperatyvo bendruomenės interesas.
29. Teisėjų kolegija nusprendė, kad, priimant ŽŪK „Kulvos žemė“ 2021 m. balandžio 16 d. valdybos sprendimą, nei KBKĮ, nei ŽŪK „Kulvos žemė“ įstatai, nei protinio ar sąžiningumo principai pažeisti nebuvo.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

30. Kasacinių skundų ieškovai prašo panaikinti Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. gegužės 26 d. sprendimą ir palikti galioti Kauno apylinkės teismo 2022 m. vasario 21 d. sprendimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
- 30.1. Apeliacinės instancijos teismas nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotų teisės aiškinimo ir taikymo praktikos dėl teismo precedento taikymo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. balandžio 27 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-186/2009](#); 2015 m. kovo 6 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-118-219/2015](#); 2020 m. vasario 12 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-3-701/2020](#); 2021 m. sausio 29 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-7-611/2021](#); 2022 m. vasario 24 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-27-701/2022](#)).
- 30.2. Apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai nusprendė, kad nagrinėjamoje byloje turi būti vadovaujamasi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. lapkričio 10 d. nutarties, priimtos civilinėje byloje Nr. 3K-3-464-611/2016, suformuluotais kasacinio teismo išaiškinimais. Nurodytoje kasacinio teismo nutartyje pateikti išaiškinimai negali būti taikomi nagrinėjamoje byloje dėl esminės *ratio decidendi* (argumentas, kuriuo grindžiamas sprendimas) neatitikties. Nagrinėjamos bylos ir kasacinio teismo nutartyje nurodytos aplinkybės reikšmingai skiriasi tokiais aspektais: kasacinio teismo nutartyje ieškovs savo reikalavimus grindė sprendimo prieštaravimu sąžiningumo, teisingumo ir protinio principams, šį motyvą siekdama su likusių kooperatinės statybos bendrovės narių siekiu nepagrįstai praturėti ieškovo sąskaita. Faktinis ir teisinis ieškovo pareikšto ieškimo nagrinėjamoje byloje pagrindas yra daug platesnis, ieškovo ieškinyje grindžiamas prieštaravimu įstatams ir tuo, kad skundžiamas kooperatyvo sprendimo motyvai neatitinka tikrovės. Kasacinio teismo nutartyje buvo sprendžiama dėl teisės normų, reguliuojančių misio kooperatinės statybos bendrovės nario sutuoktinės teisę tapti kooperatinės statybos bendrovės nare, aiškinimo ir taikymo (spręstas klausimas, ar misio kooperatinės bendrovės nario, kuris iki sutuoktinio prašymo pateikimo jau buvo pašalintas iš kooperatyvo narių, sutuoktinis tampa kooperatinės bendrovės nariu automatiškai). Nagrinėjamoje byloje ieškovai prašė vertinti atsakovo valdybos nutarimą dėl naujų narių neįpriėmimo, kai esant nariai siekia parduoti savo nuosavybę – pajus, o ieškovai – juos įsigyti, kasacinio teismo nutartyje buvo skundžiamas ne valdybos, t. y. valdymo organo, į kurį įeina tik mažda dalis juridinio asmens narių, o kooperatinės statybos bendrovės visuotinio narių susirinkimo, šreškiančio visų bendrovės narių valią, sprendimas. Nagrinėjamoje byloje ieškovai prašė vertinti atsakovo valdybos nutarimą, priimtą dalyvaujant penkiems valdybos nariams.
- 30.3. Nurodytasis aspektas apeliacinės instancijos teismas greitinamų bylų lyginamosios analizės neatliko, nepaneigė *ratio decidendi* nesutapimo. Siekiant sugretinti bylas ir vadovautis kasacinio teismo nutarties nurodytais išaiškinimais, turi sutapti ne tik greitinamų bylų aplinkybės, bet ir skirtingų kooperatinių bendrovių įstatuose įtvirtintų normų (nuostatų) turinys ginčui aktualiais klausimais, kadangi KBKĮ kooperatinei bendrovei suteikia plačią diskreciją įstatuose apibrėžti narių valdymo ir veiklos organizavimo klausimus bei kompetencijas. Apeliacinės instancijos teismas neanalizavo kasacinio teismo nutartyje vertintų KSB „Asoleta“ įstatų, nenustatė juose įtvirtintų normų turinio tapatumo ŽŪK „Kulvos žemė“ įstatams ginčui aktualiais klausimais.
- 30.4. Nepagrįsta apeliacinės instancijos teismo išvada, kad kooperatyvo įstatuose nesant nustatytų pagrindų, kuriems egzistuojant prašymas dėl narystės šiame kooperatyve gali būti atmetamas, būtent kooperatyvo valdybai priklausė šimtine teisę spresti dėl ieškovo prašymo priimti į kooperatyvą patenkinimo. Toks aiškinimas neatitinka KBKĮ 13 straipsnio 5 dalies, nustatančios, kad sprendimą dėl asmens priėmimo į kooperatinės bendrovės narius statų nustatyta tvarka priima kooperatinės bendrovės narių susirinkimas. Kiekvieną atvejų steigimo dokumentai nustato kooperatinės bendrovės organo absoliučią prerogatyvą ribojančią tvarką, todėl sprendimai gali būti priimami tik pagal steigimo dokumentuose apibrėžtas ribas, o ne valdymo organo nuožiūra.
- 30.5. Apeliacinės instancijos teismas netinkamai aiškinimo ir taikė [CK 2.82 straipsnio](#) 4 dalį. Ginčijamas atsakovo valdybos sprendimas turėjo būti pripažintas negaliojančiu keliais pagrindais – dėl prieštaravimo juridinio asmens steigimo dokumentams ir dėl prieštaravimo protinumo bei sąžiningumo principams.
- 30.6. Apeliacinės instancijos teismas netinkamai aiškino Įstatų normų turinį, neatsižvelgė į Įstatų teisinę prigimtį. Įvertinus sutarties laisvės principą, kooperatyvo įstatai laikytini teisiskai įpareigojančiu aktu, kooperatyvo įstatų normų turinys turi būti vertinamas kaip tiksliai atspindintis kooperatyvo narių valią ir interesus. Įstatų normos turi būti vykdomos tokiu būdu, kaip yra nustatyta, atitinkamai kooperatyvo valdymo organų kompetencijos ribos bei Įstatuose įtvirtinti kriterijai turi būti aiškiai tiksliai taip, kaip jie yra apibrėžti Įstatuose. Įstatuose yra apibrėžti kriterijai ir procedūriniai reikalavimai, kuriuos turi atitikti (atitikti) asmuo, siekiantis tapti kooperatyvo nariu, o atsisakymas priimti asmenį į kooperatyvą narius turi būti grindžiamas besiribojančiu asmens neatitikimu apibrėžtiems kriterijams ir (arba) nustatytą procedūrinių reikalavimų nevykdymu. Asmuo, siekiantis tapti nauju nariu, atitinkantis Įstatuose apibrėžtus kriterijus ir įvykdęs procedūrinius reikalavimus, į narius yra (turi būti) priimamas, kadangi teisės įtvirtinti kitiokį sprendimą atsakovo Įstatų valdybai nesuteikia. Egzistuoja esminis skirtumas tarp formuluočių „asmuo į kooperatyvą narius gali būti priimamas“ ir „asmuo į kooperatyvą narius priimtas“, ir šiuo atveju Įstatuose įtvirtinta būtent pastaroji. Atsakovo Įstatuose nėra nustatytų papildomų sąlygų naujoms nariams priimti. Nevertinęs Įstatuose aiškiai apibrėžtų kooperatyvo valdymo organų kompetencijos ribų bei Įstatuose įtvirtintų kriterijų dėl naujų narių priėmimo, apeliacinės instancijos teismas nukrypo nuo kasacinio teismo formuojamos teisės aiškinimo ir taikymo praktikos šiais klausimais (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. gruodžio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-607/2008; 2016 m. vasario 22 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-108-611/2016](#); 2016 m. gegužės 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-207-219/2016).
- 30.7. Apeliacinės instancijos teismas, spręsdamas ginčo dalį dėl atsakovo valdybos sprendimo prieštaravimo sąžiningumo ir protinio principams, nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotų teisės aiškinimo ir taikymo praktikos dėl juridinio asmens organų sprendimų negaliojimo dėl jų prieštaravimo protinumo ir sąžiningumo principams, neanalizavo kasacinio teismo praktikoje suformuotų atskirų kriterijų, siekdamas įvertinti, ar juridinio asmens organas priimant ginčijamą sprendimą nebuvo pažeisti minėti principai, nepaneigė byloje esančių rašytinių įrodymų ir nemotyavo savo nesutikimo su pirmosios instancijos teismo sprendimu šiuo aspektu padarytomis išvadoms (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. gegužės 18 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-234-469/2017](#); 2021 m. lapkričio 24 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-294-823/2021](#)).
- 30.8. Nepagrįsta apeliacinės instancijos teismo išvada, kad, priimant ginčijamą atsakovo valdybos sprendimą, nebuvo pažeisti sąžiningumo bei protinio principai. Nepriklausomai nuo Įstatų turinio vertinimo, atsakovo valdybos valia ir prerogatyva nėra neribota ar absoliuti. Ji visais atvejais turi atitikti bendrusius protinio ir sąžiningumo principus, neprieštarauti kooperatyvo ir jo narių interesams bei atitikti kooperatyvo paskirį. Aplinkybė, kad KBKĮ nėra įtvirtinti kriterijai, kuriems esant asmuo priimamas į kooperatinės bendrovės narius, nereiškia, kad sprendimas, kurio nutarta nepriimti ieškovo į kooperatyvą narius, negali būti pripažintas prieštaraujančiu kooperatyvo įstatams arba sąžiningum ar protinumo principams.
- 30.9. Pirmosios instancijos teismo nustatytos aplinkybės, kurių apeliacinės instancijos teismas nevertino, suteikia pagrindą spresti, kad, priimant ginčijamą atsakovo valdybos sprendimą, buvo pažeisti ne tik Įstatai, bet ir sąžiningumo bei protinio principai. Bylos nagrinėjimo metu buvo nustatyta, kad atsakovo valdybos sprendime nurodyti motyvai dėl atsisakymo priimti ieškovo į kooperatyvą narius yra nepagrįsti ir neatitinka tikrovės. Tačiau šios esminės bylos aplinkybės apeliacinės instancijos teismas nevertino ir nepaneigė. Atsakovo valdybos sprendime nurodyti motyvai nesiejų su kooperatyvo įstatuose apibrėžtais konkrečiais kriterijais ir procedūriniais reikalavimais, kuriuos turi atitikti (atitikti) asmuo, siekiantis tapti kooperatyvo nariu. Ginčijamame atsakovo valdybos sprendime buvo sugalvoti nauji surpziniai kriterijai ir sąlygos, kurio Įstatuose nėra įtvirtinti ir prieštarauja juose įtvirtintoms normoms, be to, prieštaravo ir kooperatyve susiformavusiai faktiškai taikytai naujų narių priėmimo praktikai. Bylos nagrinėjimo metu nustatyta, kad kooperatyvo valdyba, natarus nepriimti ieškovo į kooperatyvą narius, ginčijamame valdybos sprendime nenurodė tikrųjų ieškovo neįpriėmimo į kooperatyvą narius motyvų, o vadovavosi kiformis taisyklėmis bei asmeninėmis nuostatomis. Kooperatyvo vadovas bei valdybos pirmininkas nenusiūdinio priimant ginčijamą atsakovo valdybos sprendimą. Vertinant pagal kooperatinės bendrovės veiklos tikslą, apyvartą galinčių ir ketinančių vykdyti ieškovo neįpriėmimas į kooperatyvą narius vietoje neaktyvų ir norinčių pasitraukti asmenų buvo aiškiai ekonominė nepagrįstas bei prieštaraujantis kitų narių ir paties kooperatyvo interesams.
- 30.10. Apeliacinės instancijos teismas pažeidė įrodymų vertinimą ir teismo sprendimo motyvų reglamentuojančias teisės normas. Teismas turėjo motyvuoti nesutikti su pirmosios instancijos teismo sprendimo motyvais ir juos argumentuoti paneigti. Teismas turėjo Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – **CPK**) nurodytą pareigą paneigti byloje esančius rašytinius įrodymus. Spręsdamas dėl nesancio pagrindo konstatuoti ginčijamo atsakovo valdybos sprendimo prieštaravimą kooperatyvo įstatams ir sąžiningumo bei protinio principams, teismas privalo pasakyti dėl šalių procesiniuose dokumentuose išdėstytų kitų argumentų bei aptarti byloje esančius įrodymus (ar jų nebuvimą). Nesutikdamas su pirmosios instancijos teismo priimtu sprendimu, apeliacinės instancijos teismas savo nesutikimą privalo tinkamai motyvuoti. Apeliacinės instancijos teismas išvada, kad nėra pagrindo konstatuoti ginčijamo atsakovo valdybos sprendimo prieštaravimą kooperatyvo įstatams ir sąžiningumo bei protinio principams, padarė, remdamasis įrodymais, kuriais savo poziciją byloje grindė atsakovas. Apeliacinės instancijos teismas neanalizavo pirmosios instancijos teismo sprendime išdėstytų įrodymų vertinimo motyvų, nepateikė šių motyvų ir jų pagrindu padarytų išvadų argumentuotoms kritikos. Apeliacinės instancijos teismas neįvertino visų byloje esančių įrodymų atskirai, taigi, ir įrodymų viseto, nenurodė argumentų, pagrindžiančių įrodymų, kuriais, darydamas išvada, rėmėsi pirmosios instancijos teismas, atmetimą. Padaręs šiuos [CPK 185 straipsnio](#) ir 331 straipsnio 4 dalies reikalavimų pažeidimus, apeliacinės instancijos teismas nepasiskė ir dėl įrodymų pakankamumo bei patikimumo, t. y. nevertino, ar jo nurodytų įrodymų turinys prieštarauja neanalizuotų įrodymų turiniui.
31. Atsakovas atsiliepimu į kasacinį skundą prašo atmesti ieškovo kasacinį skundą ir palikti nepakeistą Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. gegužės 26 d. sprendimą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
- 31.1. Apeliacinės instancijos teismas pagrįstai vadovavosi precedentu, nenukrypo nuo kasacinio teismo suformuotų praktikos dėl teismo precedento taikymo. Bylų faktinių aplinkybių nesutaptis (jei ir egzistuoja) neeliminuoja teisės remtis atitinkama teismo praktika ir nesudaro pagrindo spresti, kad tų bylų *ratio decidendi* labai skiriasi. Apeliacinės instancijos teismas pagrįstai vadovavosi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. lapkričio 10 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. 3K-3-464-611/2016](#) suformuluotomis teisės taikymo ir aiškinimo taisyklėmis, pagrįstai konstatavo, jog nagrinėjamos bylos ir kasacinio teismo išnagrinėtos civilinės bylos [Nr. 3K-3-464-611/2016](#) aplinkybės, nors ir nėra visiškai identiškos, tačiau nėra tiek skirtingos, kad būtų galima nesivadovauti kasacinio teismo nutartyje pateiktais išaiškinimais.
- 31.2. Apeliacinės instancijos teismas pagrįstai konstatavo, kad ginčijamas kooperatyvo valdybos sprendimas neprieštarauja imperatyvosioms teisės normoms, juridinio asmens steigimo dokumentams. Ieškovai nepaneigė šios teismo išvados. Nei KBKĮ, nei Įstatuose nraudžiamas valdybai savarankiškai nuspręsti dėl nario priėmimo. Šis juridinio asmens organo sprendimas priimtas vadovaujantis dispozityvumo principu, kuris yra pagrindinis civilinės teisės principas, neprieštaraujantis įstatymams. Atsakovo nuomone, kooperatyvo įstatuose valdybai buvo suteikta teisė veikti savo nuožiūra. Apeliacinės instancijos teismo teisingai nuspręsta, kad KBKĮ nuostatos dėl asmens į kooperatyvą narius priėmimo nėra imperatyvios.
- 31.3. Ieškovai kasaciniame skunde kelia fakto klausimus, kurie buvo nagrinėti apeliacinės instancijos teisme ir kurių kasacinis teismas nenagrinėja. Ieškovai kasaciniame skunde kvestionuoja ne visumą sistemškai nustatytų aplinkybių ir faktų, bet interpretuoja pavienius skundžiamą sprendimu nustatytus faktus ir teisinius aspektus, taip klaidindami teismą.
- 31.4. Apeliacinės instancijos teismas teisingai konstatavo, jog pirmosios instancijos teismas netinkamai aiškino ir taikė [CK 2.82 straipsnio](#) 4 dalį bei nepagrįstai pripažino negaliojančiu atsakovo valdybos sprendimą, nepagrįstai nustatęs jo prieštaravimą juridinio asmens steigimo dokumentams ir protinumo bei sąžiningumo principams.
- 31.5. Ieškovai nepaneigė apeliacinės instancijos teismo padarytos išvados, kad ginčijamas bendrovės valdybos sprendimas buvo teisėtai priimtas, teisėtumo. Atsakovas nepažeidė kooperatyvo įstatų, kuriuose įtvirtinta valdymo organo dispozityvi teisė (neprieštaraujanti KBKĮ 13 straipsniui) spresti dėl naujo nario priėmimo.
- 31.6. Apeliacinės instancijos teismo nutartis yra tinkamai motyvuota, teisėta ir pagrįsta, kadangi teismas tyrė ir vertino abiejų ginčo šalių poziciją, rėmėsi materialiosios ir proceso teisės nuostatomis, jų pagrindu sprendė dėl ginčo esmės. Apeliacinės instancijos teismas išvadą dėl pirmosios instancijos teismo sprendimo nepagrįstumo padarė išsamiai įvertinę visus bylai reikšmingus įrodymus. Apeliacinės instancijos teismo sprendime yra išsamiai aptarta pirmosios instancijos teismo sprendimo esmė bei motyvai, išdėstyti atsakovo apeliacinio skundo bei ieškovo ir trečiųjų asmenų atsiliepimų į apeliacinį skundą argumentai, aiškiai pasakyta, kokie ir kokie argumentai atmetami. Apeliacinės instancijos teismas tinkamai ir visapusiškai ištyrė byloje šalių pateiktus įrodymus, įvertino jų visetą ir jų pagrindu priėmė pagrįstą procesinį sprendimą.
- 31.7. Apeliacinės instancijos teismas padarė pagrįstą išvadą, kad Įstatuose nesant nustatytų pagrindų, kuriems egzistuojant prašymas dėl narystės kooperatyve gali būti atmetamas, būtent kooperatyvo valdybai priklausė šimtine teisę spresti dėl ieškovo prašymo priimti į kooperatyvą patenkinimo (Įstatų 1.2.13.2. straipsnis). Teisėjų kolegija teisingai nurodė, kad argumentas, susijęs su sprendimą priėmusių asmenų motyvu (pavydu pajų pardavėjams), laikytinas deklaratyviu, nepagrįstu objektyviais byloje esančiais duomenimis.
- 31.8. Apeliacinės instancijos teismas, įvertinęs byloje esančių duomenų visumą, pagrįstai nusprendė, kad tiek bylos nagrinėjimo metu atskleistas ginčo sprendimo priėmimo motyvas (siekis išvengti kooperatyvui nenaudingų tikėtinų ieškovo tikslų (perimti kooperatyvo valdymą) įgyvendinimo), tiek ir ginčijamame kooperatyvo valdybos sprendime tiesiogiai išdėstyti sprendimo priėmimo motyvai leidžia padaryti išvadą, kad kooperatyvo valdybos sprendimas buvo pakankamai pagrįstas, o šį sprendimą priimdama kooperatyvo valdyba veikė gera valia.
32. Kitų atsiliepimų į kasacinį skundą įstatymų nustatyta tvarka negauta.

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl kooperatinės žemės ūkio bendrovės valdybos sprendimo, kuriuo nutarta nepriimti į kooperatyvo narius, nuginčijimo

33. Kooperacija yra tam tikra darbo organizavimo ir bendradarbiavimo forma, kad bendradarbiaujančių asmenų tikslai pasiekiami per bendrų veiklų ir išteklių sutelkimą. Pagal teisinį reguliavimą kooperatinė bendrovė yra specifinė verslo organizavimo forma, reglamentuojama specialiu teisės aktu, t. y. Kooperatinių bendrųjų (kooperatyvų) įstatymu. Kooperatinių bendrųjų (kooperatyvų) įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad kooperatinė bendrovė – įstatymų nustatyta tvarka fizinii ir (arba) Lietuvos Respublikoje įsteigtų juridinių asmenų, kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje ar Europos ekonominės erdvės valstybėse įsteigtų juridinių asmenų ar kitų organizacijų ir jų filialų (toliau – juridinis asmuo) įsteigta įmonė, skirta narių ekonominiams, socialiniams ir kultūriniais poreikiams tenkinti. Jos nariai įneša lėšas kapitalui sudaryti, tarpusavyje pasiskirsto riziką ir naudą pagal narių prekių ir paslaugų apyvartą su šia bendrove ir aktyviai dalyvauja valdant kooperatinę bendrovę. Kooperatinė bendrovė yra ribotos civilinės atsakomybės juridinis asmuo (nurodyto įstatymo 3 straipsnio 1 dalis).
34. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad kooperatinė bendrovė yra originali verslo organizavimo forma, grindžiama tiek kapitalu (pajaus įnašu), tiek ir naryste (aktyviu dalyvavimu valdymo procese, dalyvavimu apyvartoje ir pan.). Taigi dalyvavimas kooperatinėje bendrovėje iš esmės skiriasi nuo dalyvavimo akcinėje bendrovėje, tačiau skiriasi ir nuo, pavyzdžiui, asociacijos, kurioje dalyvavimas grindžiamas vien naryste (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. birželio 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-292/2012). Išskirtinis kooperatyvo bruožas – tiesioginė nauda visiems kooperatyvo nariams, kurie yra aktyviai įtraukę į kooperatyvo veiklą kaip gamintojai, pirkėjai, pardavėjai ar kooperatyvo teikiamų paslaugų vartotojai.
35. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 35 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad piliečiams laiduojama teisė laisvai vienytis į bendrijas, politines partijas ar asociacijas, jei šių tikslai ir veikla nėra priešingi Konstitucijai ir įstatymams Lietuvos Respublikos Konstitucijos Teismas yra pažymėjęs, kad esminis Konstitucijoje nustatytų susivienijimų konstitucinio teisinio statuso elementas yra jų autonomiškumas valstybės valdžios, kitų valstybės ir savivaldybių institucijų, kitaip tariant, viešosios valdžios, atžvilgiu. Tik būdami autonomiški valstybės valdžios, kitų valstybės ir savivaldybių institucijų atžvilgiu susivienijimai gali veiksmingai veikti kaip svarbus pilietinės visuomenės elementas, būti demokratines valstybės piliečių saviraiškos forma ir visuomeninio aktyvumo garantas. Susivienijimų autonomiškumas viešosios valdžios atžvilgiu suponuoja, *inter alia*, jų konstitucinę teisę laikantis įstatymų savarankiškai, savo aktais (įstatais, statais ir pan.) reglamentuoti savo vidaus tvarką (Konstitucinio Teismo 2004 m. lapės 1 d. nutarimas, bylos Nr. 04/04; 2005 m. lapės 8 d. nutarimas Nr. 10/02). Konstitucijos 35 straipsnyje įtvirtintas bendrųjų ir kitų minėtų susivienijimų steigimo ir veiklos reglamentavimo įstatymais principas.
36. Kooperatinių bendrųjų (kooperatyvų) įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad kooperatinės bendrovės nariai gali būti fiziniai ir (arba) juridiniai asmenys. Nurodyto straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad asmuo, norintis tapti kooperatinės bendrovės nariu, privalo pateikti prašymą. Prašymas svarstomas ir asmuo į kooperatinės bendrovės narius priimanas kooperatinės bendrovės statuose nustatytomis sąlygomis ir tvarka, jei jis įmokėjo stojamąjį mokestį ir jo pajinio įnašo suma yra ne mažesnė už minimalų pajaus dydį. Jei asmuo į kooperatinės bendrovės narius nepriimamas, įmokėti stojamasis mokestis ir pajinis įnašas gražinami nustatyta tvarka ir terminais, bet ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo sprendimo priėmimo. Nurodytas teisinis reglamentavimas suponuoja išvadą, kad stojamojo mokesčio sumokėjimas ir atitiktis sąlygai dėl pajinio įnašo sumos yra tik būtinosios prielaidos priėmimo į bendrovės narius klausimui svarstyti, tačiau tai savaime nelemia pareigos asmenis, pretenduojančius tapti bendrovės nariais, priimti į bendrovę.
37. Kooperatinių bendrųjų (kooperatyvų) įstatymo 16 straipsnis reglamentuoja, kad bendrovės narių susirinkimas priima sprendimus dėl priėmimo į kooperatinės bendrovės narius, pašalinimo iš kooperatinės bendrovės narių, narystės, perleidimo pajų kitam asmeniui, pasibaigimo. Priimti šiuos sprendimus, išskyrus dėl nario pašalinimo, narių susirinkimas gali pavesti valdantį (nurodyto straipsnio 1 dalies 1 punktą).
38. Šios nutarties 36–37 punktuose nurodytas reglamentavimas leidžia daryti išvadą, kad veikiančios kooperatinės bendrovės (kooperatyvo) nariai gali savarankiškai spresti dėl naujų narių priėmimo į bendrovę. Nagrinėjamoje byloje nustatyta, kad kooperatyvo nariais gali būti fiziniai ir (arba) juridiniai asmenys ir atitinkantis Kooperatyvo tikslus besiverčiantys grūdų ir kitų žemės ūkio produktų auginimu, perdirbimu ir prekyba, ir kurių pajamos iš žemės ūkio veiklos sudaro daugiau kaip 50 procentų visų gautų pajamų. Kai keli asmenys veda bendrą ūkį, Kooperatyvo nariu gali tapti vienas iš jų (įstatų 5 straipsnio 1 dalis). Kooperatyvo narys negali būti kitos, tokios pačios rūšies paslaugas teikiančios įmonės, vienijančios javų ir žemės ūkio produktų auginimo, perdirbimo ir prekybos, nariu (įstatų 5 straipsnio 2 dalis).
39. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad asmenys, kurie yra įpykę šios nutarties 36 punkte nurodytus reikalavimus ir atitinka atsakovo Įstatų 5 straipsnio nuostatas (šios nutarties 38 punktą), turi teisę teikti prašymą, kad jie būtų priimti į kooperatyvo narius. Kaip jau minėta, kooperatinė bendrovė yra verslo organizavimo forma, kuri grindžiama tiek kapitalu (pajaus įnašu), tiek ir naryste (aktyviu dalyvavimu valdymo procese ir pan.), todėl asmuo, pageidaujantis savo ekonominius, socialinius ir kultūrinius poreikius tenkinti tokioje įmonėje, privalo įnešti į kooperatinę bendrovę įnašą ir tapti kooperatyvo nariu. Nagrinėjamoje byloje tarp šalių yra kilęs ginčas dėl kooperatinės bendrovės valdymo organo (nagrinėjamą atvejų kooperatyvo valdybos) teisės netenkinti prašymo dėl narystės suteikimo asmenims, kurie atitinka minėtus reikalavimus.
40. Juridinių asmenų organų sprendimų nuginčijimo pagrindus ir tvarką reglamentuoja CK 2.82 straipsnio 4 dalis. Joje įtvirtinta, kad juridinių asmenų organų sprendimai gali būti teismo tvarka pripažinti negaliojančiais, jeigu jie prieštarauja imperatyviosioms įstatymų normoms, juridinio asmens steigimo dokumentams arba protingumo ar sąžiningumo principams. Taigi šioje teisės normoje įtvirtinti trys juridinių asmenų organų (tiek valdymo organų, tiek visuotinio aciklinių susirinkimo) sprendimų peržiūrinimo pagrindai: prieštaravimas imperatyviosioms įstatymų normoms, juridinio asmens steigimo dokumentams ir protingumo bei sąžiningumo principams (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. gruodžio 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-438-421/2017, 41 punktą).
41. Kasacinis teismas, aiškindamas Aciklinių bendrųjų įstatymo nuostatas, yra konstatavęs, kad visuotinio aciklinių susirinkimo sprendimai gali būti pripažinti negaliojančiais, kai pažeidžiamos procedūrinės susirinkimo organizavimo taisyklės – susaukimo, kvorumo ir pan., taip pat ir tais atvejais, kai pats priimtų sprendimų turinys yra neteisėtas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. gegužės 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-168-378/2020, 29 punktą). Nors minėta kasacinio teismo praktika yra suformuota bylose dėl aciklinių bendrųjų valdymo organų sprendimų nuginčijimo, šios praktikos principinės nuostatos dėl juridinio asmens valdymo organų sprendimų nuginčijimo pagrindų yra aktualios ir nagrinėjamoje byloje, kurioje ginčijamas kooperatinės žemės ūkio bendrovės valdymo organo (valdybos) sprendimas.
42. Kasacinio teismo praktikoje laikomasi nuostatos, kad privačių juridinių asmenų įstatai pagal teisinę prigimtį yra sandoriai, jiems taikomi bendrieji civilinių santykių teisinio reglamentavimo principai, tarp jų – sutarties laisvės principas; įstatai išreiškia privataus juridinio asmens dalyvių valią suvienyti interesus ir kapitalą bendram tikslui. Vadinasi, šioms tikslams pasiekti privataus juridinio asmens įstatuose gali būti nustatomos tam tikros elegsio ribos, nepažeidžiant imperatyviųjų įstatymo normų (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. lapkričio 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-294-823/2021, 33 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką).
43. Remiantis nurodyta kasacinio teismo praktika, kilus ginčui dėl atsakovo valdymo organo (kooperatyvo valdybos) sprendimo, kuriuo nuspręsta netenkinti ieškovo prašymo dėl narystės kooperatyve, teisėtumo, teismai turėjo spresti, ar ginčijamas sprendimas neprieštarauja imperatyviosioms įstatymų normoms, juridinio asmens steigimo dokumentams ir protingumo bei sąžiningumo principams.
44. Teisėjų kolegija pažymi, kad nei atsakovo Įstatuose, nei įstatyme nenurodyta, kokiu pagrindu asmens, prašanco priimti į kooperatinės bendrovės narius, prašymas dėl narystės suteikimo gali būti atmetamas, tačiau įstatuose nustatyti kriterijai, kuriuos atitinkantis asmuo gali teikti prašymą priimti į kooperatyvo narius. Sisteminė teisės norma ir atsakovo Įstatų analizė (KBK 8 straipsnio 2 dalis, Įstatų 5, 6 straipsniai) leidžia daryti išvadą, kad ir tais atvejais, kai asmuo atitinka Įstatų 5 ir 6 straipsnio 1 dalies reikalavimus, jo priėmimo į narius klausimas nustatyta tvarka ir nepivalo būti tenkinamas.
45. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad tokia situacija, kai įstatuose neįtvirtinta, kokiu pagrindu asmens prašymas dėl narystės gali būti atmetamas, suponuoja išvadą, jog teisė priimti į kooperatinės bendrovės narius yra bendrovės organų prerogatyva. Todėl nepriklausomai nuo teisinio pagrindimo, kuriuo pajus yra valdomas nuosavybės teise (bendrosios jungtinės nuosavybės teise ar nuosavybės teise, paveldėjus turtą), asmens, siekiančio tapti kooperatinės bendrovės nariu, prašymo išspręsdamas priklauso nuo kooperatinės bendrovės organų valios priimti ar nepriimti šį asmenį į kooperatinės bendrovės narius. Tokį aiškinimą patvirtina ir Kooperatinių bendrųjų (kooperatyvų) įstatyme įtvirtintas kooperatinių bendrųjų specifinis statusas. Todėl atsakovas įstatų nurodyta tvarka priimtas sprendimas dėl narystės neteisingai gali būti panaikintas tik nustatius jo akivaizdų prieštaravimą imperatyviosioms teisės normoms, juridinio asmens steigimo dokumentams ar protingumo, sąžiningumo principui (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. lapkričio 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-464-611/2016, 37 punktą). Minėtu kasacinio teismo išaiškinimu apeliacinės instancijos teismas vadovavosi nagrinėjamoje byloje.
46. Kasaciniam skunde ieškovi nurodo, kad apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai vadovavosi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. lapkričio 10 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-464-611/2016 pateiktais išaiškinimais ir nukrypo nuo kasacinio teismo praktikos dėl precedentų, nes šios bylos faktinės aplinkybės iš esmės skiriasi nuo pirmiau nagrinėtoje kasacinėje byloje susiklosčiusių aplinkybių.
47. Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje konstatuota, jog Konstitucijoje įtvirtinta bendrosios kompetencijos teismų instancinė sistema turi funkcionuoti taip, kad būtų sudarytos prielaidos formuoti vienodai (nuosekliai, neprieštarinčiai) bendrosios kompetencijos teismų praktikai – būtent tokiai, kuri būtų grindžiama su Konstitucijoje įtvirtintais teisinių valstybės, teisingumo, asmenų lygybės teismui principais (bei kitais konstituciniais principais) neatskiriama susijusia ir iš jų kylančia maksima, kad tokios pat (analogiškos) bylos turi būti sprendžiamos taip pat, t. y. jos turi būti sprendžiamos ne sukuriant naujus teismo precedentes, konkuruojančius su esama, bet pasant jau įtvirtintų. Teismų precedentai yra teisės šaltiniai – *authoritate rationis* (argumentavimo galia); rėmiamasis precedentas yra vienos (nuoseklios, neprieštarinčios) teismų praktikos, kartu ir Konstitucijoje įtvirtinto teisingumo principo, įgyvendinimo sąlyga. Dėl to teismų precedentai negali būti nemotyvuotai ignoruojami. Teismų precedentų, kaip teisės šaltinių, reikšmės negalima paverinti, juolab suabsoliutinti. Remtis teismų precedentais reikia itin apdairiai. Pabrėžtina, kad teismams sprendžiant bylas precedento galia turi tik tokie ankstesni teismų sprendimai, kurie buvo sukurti analogiškose bylose, t. y. precedentas taikomas tik tose bylose, kurių faktinės aplinkybės yra tapčios arba labai panašios į tos bylos, kurioje buvo sukurta precedentas, faktinės aplinkybės ir kurioms turi būti taikoma ta pati teisė, kaip toje byloje, kurioje buvo sukurta precedentas (Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 24 d. nutarimas) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-3-701/2020, 59 punktą).
48. Kasacinio teismo konstatuota, kad vienoje byloje priimtas įsiteisėjęs teismo sprendimas kaip teismo precedentas gali būti taikomas kitoje byloje tik tada, kai pastarosios nagrinėjamos bylos esminės faktinės aplinkybės, lemiančios tos pačios teisės taikymą, yra tapčios arba iš esmės panašios, kaip toje byloje, kurioje buvo sukurta precedentas. Taigi pagrindinis kriterijus, lemiantis jau išnagrinėtoje byloje priimto įsiteisėjusio teismo sprendimo kaip precedento taikymą, yra esminės faktinės bylos aplinkybės, kurių buvimas lemia teismų santykių kvalifikavimą ir atitinkamą teisės normų taikymą. Teismų konkrečioje nagrinėjamoje byloje nemustačius esminių jos faktinių aplinkybių, kitoje byloje priimto teismo sprendimo kaip precedento taikymas yra negalimas, nes tai neatitiktų teismo precedento taikymo sąlygų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-3-701/2020, 58 punktą).
49. Pažymėtina, kad apeliacinės instancijos teismas pripažino, jog nagrinėjamos ir nurodytos kasacinės bylos aplinkybės nėra visiškai tapčios, tačiau jos nėra tiek skirtingos, kad nebūtų galima vadovautis pateiktais išaiškinimais, kadangi abiejose bylose buvo sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių kooperatinių bendrųjų narių priėmimo taisykles, taikymą. Kasaciniam skunde keliamas klausimas dėl abiejų bendrųjų įstatų pagrindinių nuostatų ginčijamų klausimų skirtingum, kurių apeliacinės instancijos teismas, sprendžiamas dėl galimumo vadovautis šios nutarties 45 punkte nurodyta kasacinio teismo nutartimi, neanalizavo, dėl to, ieškovo teigimu, nukrypo nuo kasacinio teismo praktikos teismo precedentų taikymo klausimu. Su šiais ieškovo argumentais yra pagrįstas sutikti tik iš dalies. Kaip jau yra nurodyta, privačių juridinių asmenų įstatai pagal teisinę prigimtį yra sandoriai, jiems taikomi bendrieji civilinių santykių teisinio reglamentavimo principai, tarp jų – sutarties laisvės principas; įstatai išreiškia privataus juridinio asmens dalyvių valią suvienyti interesus ir kapitalą bendram tikslui. Todėl nagrinėjamą atvejų, sprendžiant dėl galimumo vadovautis ginčo atveju nurodyta kasacinio teismo nutartimi, turėjo būti sprendžiama dėl įstatų, kaip kooperatyvo narių valios išraiškos, tapatumo ginčijamų klausimų abiejose bylose. Pirmosios instancijos teismas, sprendžiamas dėl galimybes vadovautis minėtoje kasacinio teismo nutartyje pateiktais išaiškinimais, išsamiai analizavo abiejų bylų faktinių aplinkybių, konkrečiai kooperatyvų įstatų, skirtumų. Apeliacinės instancijos teismas šiuo skirtumų išsamiai neanalizavo, tačiau nustatė esminę aplinkybę, jog abiejose bylose sprendžiama dėl kooperatyvo valdymo organų teisės spresti dėl naujų narių priėmimo. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad kasacinio skundo argumentai nepagrindžiama, jog atsakovo ir kitoje kasacinėje byloje dalyvavusios bendrovės įstatų skirtumai priėmimo į kooperatyvą klausimu yra tokie esminiai, lemiantys būtinybę nesivadovauti anksčiau priimtais kasacinio teismo išaiškinimais.
50. CK 1.5 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad civilinių teismų santykių subjektai, įgyvendindami savo teises bei atitinkami pareigas, privalo veikti pagal teisingumo, protingumo ir sąžiningumo reikalavimus. Šio straipsnio 2 dalyje reglamentuota, kad kai įstatymai nedraudžia civilinių teismų santykių subjektams šalių susitarimu nusistatyti tarpusavyje teisių ir pareigų, šie subjektai turi vadovautis teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principais. Įstatyme nėra atskleistas šių principų turinys, todėl teismas, nagrinėdamas bylą, aptartus principus aiškina atsižvelgdamas į faktines konkrečios bylos aplinkybes ir remdamasis ginčo teisiniu santykiu reglamentuojančiomis teisės normomis. Sprendžiant dėl juridinio asmens organų sprendimų negaliojimo dėl jų prieštaravimo protingumo ir sąžiningumo principams sąžiningumo principas vertintinas tuo aspektu, ar priimdamas sprendimą juridinio asmens organas veikė gera valia (lot. *bona fide*), o protingumo principas – ar juridinio asmens organo sprendimas buvo pakankamai pagrįstas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. gegužės 18 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-234-469/2017, 44, 46 punktą).
51. Nagrinėjamos bylos aplinkybių kontekste pažymėtina, kad, kaip nurodoma ir kasaciniame skunde, kooperacijos principas pasauliniu mastu propaguojama tarptautinė kooperacijos sąjunga Tarptautinis kooperacijos aljansas, kuris turi Jungtinių Tautų konsultacinės institucijos statusą. Šis aljansas yra paskelbęs 7 kooperatyvo principus, kurių pirmasis yra savanoriškos ir atviros narystės principas, jo esmė sudaro tai, jog kooperatyvai yra savanoriškos organizacijos, atviros visiems asmenims, galintiems naudotis jų paslaugomis, todėl neturėtų būti taikomi savavališki apribojimai asmenims, norintiems tapti kooperatyvo nariais, jeigu naujų narių priėmimas neprieštarauja kooperatyvo veiklos tikslams.
52. Teisėjų kolegija pažymi ir tai, kad nors dalyvavimas kooperatyve ir skiriasi nuo asociacijos, kurioje dalyvavimas grindžiamas vien naryste, vis dėlto sprendžiant dėl ieškovo teisės tapti kooperatyvo nariu primintina ir Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – ir EŽTT) praktika, kurioje asociacijų laisvės sąvoka yra susijusi su teise sudaryti grupę ar organizaciją arba būti jos nariu siekiant tam tikrų tikslų. Europos Žmogaus Teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 11 straipsnis negali būti aiškinamas kaip įpareigojantis asociacijas ar organizacijas priimti visus norinčius prisijungti. Kai asociacijos siegia žmonių, kurie, remdamiesi tam tikromis vertybėmis ar idealais, ketina siekti bendrų tikslų, tai prieštarauja pačiam laisvės veiksmingumui, jei jie negalėtų kontroliuoti savo narystės. Pavyzdžiui, pripažįstama, kad religinės organizacijos ir politinės partijos iš esmės gali reguliuoti save narystę, kad ir jas įstotų tie, kurie priima jų įsitikinimus ir idealus (EŽTT 2007 m. vasario 27 d. sprendimas byloje *Associated Society of Locomotive Engineers & Firemen (ASLEF) prieš Jungtinę Karalystę* peticijos Nr. 11002/05, par. 39). Nurodytoje byloje EŽTT vertindamas asmens, kurį pareiškėjas siekė pašalinti iš savo grupės, ir pareiškėjo interesų svorį, lemmam reikšmę skyrė pareiškėjo teisei rinktis savo narsę. Teisė į asociaciją laisvę neapima teisės tapti konkrečios asociacijos nariu (žr. EŽTT Komisijos 1985 m. gegužės 13 d. sprendimas byloje *Cheall prieš Jungtinę Karalystę* peticijos Nr. 10550/83) ir teisės užimti konkrečias pareigas asociacijoje (EŽTT 2005 m. spalio 25 d. sprendimas byloje *Fedotov prieš Rusiją* peticijos Nr. 5140/02). Tačiau pašalinimas iš asociacijos gali būti laikomas atitinkamo nario asociacijų laisvės pažeidimu, jei jis pažeidžia asociacijos taisykles, yra savavališkas arba sukelia asmeniui ypatingų sunkumų (EŽTT 2017 m. balandžio 4 d. sprendimas byloje *Lovrić prieš Kroatiją* peticijos Nr. 38458/15, par. 54 ir 72).
53. Teisėjų kolegija, apibendrinama išdėstytus argumentus, konstatuoja, kad asmens teisė laisva valia įstoti į kooperatinę bendrovę nėra absoliuti, ši teisė koreliuoja su kooperatyvo narių teise savarankiškai spresti dėl naujų narių priėmimo ir nustatyti jų priėmimo tvarką. Ieškovi šioje byloje neįrodinėjo, kad dėl atsakovo atsisakymo priimti juos į kooperatyvo narius jie būtų patyrę kokį nors konkrečių sunkumų ar netekę galimybes patenkinti savo kaip ūkininkų poreikius, todėl nėra pagrindo pripažinti, jog atsakovo sprendimas prieštarauja teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principams.
54. Teisėjų kolegija, remdamasi išdėstytais argumentais, konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas tinkamai taikė ir aiškino Kooperatinių bendrųjų (kooperatyvų) įstatymo normas bei vadovavosi jas aiškinančia kasacinio teismo praktika, priėmė teisėtą ir pagrįstą procesinį sprendimą, todėl šis paliekamas nepakeistas (CPK 359 straipsnio 1 dalies 1 punktą).

55. Pagal [CPK 93 straipsnio](#) 1 dalį šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jos turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies, nors ši ir būtų atleista nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo į valstybės biudžetą.
56. Netenkinus kasacinio skundo, kasacinį skundą padavusių ieškovų patirtos bylinėjimosi išlaidos neatlygintinos.
57. Atsakovas nepateikė įrodymų, pagrindžiančių kasaciniame teisme turėtų bylinėjimosi išlaidų faktą ir jų dydį, todėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo klausimas nesprendžiamas ([CPK 98](#) straipsnio 1 dalis).
58. Kasaciniame teisme su procesinių dokumentų įteikimu susijusios išlaidos sudaro 24,12 Eur (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. vasario 24 d. pažyma apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu). Netenkinus kasacinio skundo, šių išlaidų atlyginimas priteistinas iš ieškovų lygiomis dalimis, iš kiekvieno po 12,06 Eur ([CPK 96 straipsnis](#)).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Palikti nepakeistą Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. gegužės 26 d. sprendimą.

Priteisti valstybei iš ieškovo L. P. (a. k. (duomenys neskelbtini)) ir Z. P. (a. k. (duomenys neskelbtini)) po 12,06 Eur (dvylika Eur 6 ct) su procesinių dokumentų įteikimu susijusių išlaidų atlyginimo. Ši suma mokėtina į Valstybinės mokesčių inspekcijos (j. a. k. 188659752) biudžeto pajamų surenkamąjį sąskaitą, mokesčio kodas 5662.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Davidonienė

Donatas Šernas

Jūratė Varanauškaitė